

Կրթություն

Շաբաթաթերթ «Krtutian» (education) weekly «Кртутян» (образование) еженедельник 19.01.2022թ. չորեքշաբթի թիվ 3 (1028)

Կեցցե՛ այն Հայաստանը, որ վաղն է գալու Հայը Անկախության ջահակիրը Խորհրդարան

Ո՞վ է հայը: Բարձր, վեհ, ազնիվ, խելացի... Ով հոգում ունի դաժած «Վասն Հիսուսի, վասն հայրենյաց»:

Ով ամենամեծ առաքինությունը հայրենասիրությունն է համարում... Ով կարող է ապրել երկրագնդի ցանկացած հողատարածքի վրա՝ դոստուրելով գոյատևելու, հարմարվելու, ստեղծելու, բարգավաճելու աներեւակայելի շնորհք ու կամք...

Այդ հայը առաջին հայրենական պատերազմն է մղել Ավարայրի դաշտում՝ հանուն խղճի ազատության, որովհետև աշխարհակալ առաջին կայսրությունները հիմնելով հանդերձ՝ առաջին ժողովրդավարն է եղել ու առաջինն է ընդունել քրիստոնեությունը որպես պետական կրոն:

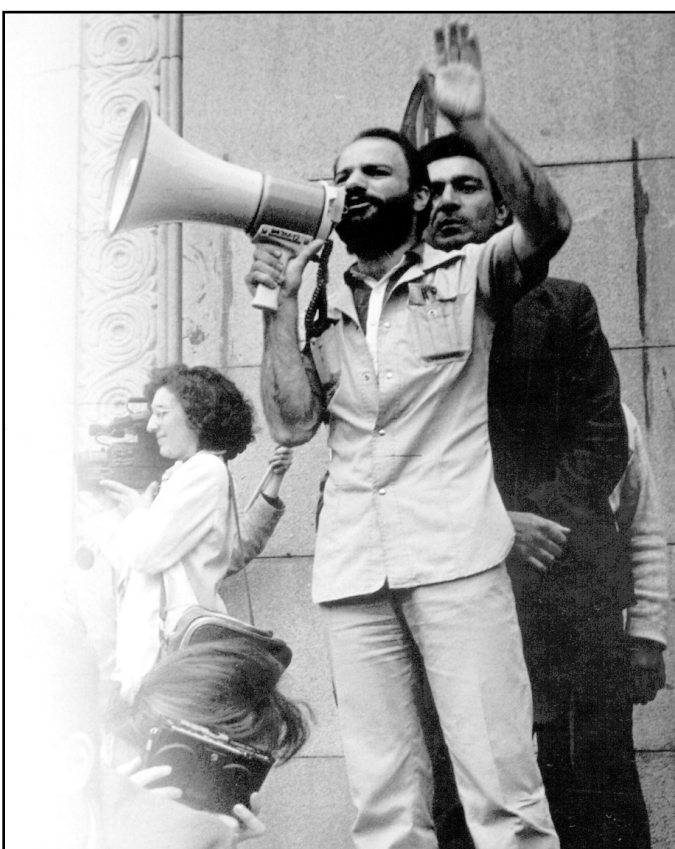
Այդ հայը նաև իր հայրենիքը նվաճած եկվորին դարձրել է քաղաքացի, տվել է նրան երկիր ու քաղաքակրթություն... նաև՝ իր արյունը, մարդաբանական իր տեսակը. հաշվե՞լ եք, թե բնիկների որ մասը մնաց իր հայրենիքում ու հիմա ամբողջ բնակչության որ մասն է կազմում: Եկվորն է ծուլել բնիկներին, թե՛ ինքն է ծուլվել բնիկների մեջ, տարրալուծվել, անհետացել իր էությամբ՝ պահպանելով միայն լեզուն եւ կրոնը... Աշխարհը եկվորի անունը դաջեց բնիկների երկրի ու ժողովրդի վրա, բայց Հայրենիքը եւ Ազգը մնացին անթեղված սպասելով Մեծ Արթնացման ժամին:

Այդ հայը միշտ մնաց անբեռն ու եղավ այսօր աշխարհի դրոշները դարձած գաղափարների ոչ թե տարփողողը, այլ իրական կրողը...

Ու այդ հային անվանում էին նաև Հրանտ Դինք: Նրան սպանեցին: Բայց նրա թափված մի պուտ արյունը դառնալու է այն վերջին կաթիլը, որ լցնելու է, համբերության բաժակը չէ, այլ՝ արյան ծովը, որ տասնամյակներ շարունակ մնացել է սանձված... բայց մի՞թե հնարավոր է սանձել ծովը... Ահա արդեն 15 տարի՝ Հրանտ Դինքի նահատակության օրը տասնյակ հազարավորներ Պոլսում, Մալաթիայում, Էրզրումում գոչում են՝ մենք հա՛յ ենք... Եթե ո՛չ վաղը, ապա մյուս օրը արթնացած հարյուր հազարավորներ, միլիոններ են միաձայն վանկարկելու՝ մենք հա՛յ ենք...

Ու այդ ժամանակ երգիրը իր վրայից դեռ կնետի եկվորի անունը: Հրանտ Դինքը հայ էր...

Հրանտ Դինքը սպանվեց 2007 թվականի հունվարի 19-ին, Ստամբուլում՝ իր իսկ հիմնադրած «Ակոս» թերթի խմբագրատան առջեւ...

Ազգային ազատագրական պայքարի յուրաքանչյուր փուլ ծնում է իր հերոսներին: Նրանք, մարդկային անձնական նկարագրերով, ապրած ժամանակաշրջանների առանձնահատկություններով միմյանցից տարբեր, նույնական են իրենց անանձնական կեցվածքով, հանուն հայրենիքի գիտակցված մահ ընդունելու պատրաստակամությամբ... Քիչ է լինել հայրենասեր, պետք է լինել հայրենապաշտ՝ մտնելու դրույթին կարելի է հետեւել ամենափոքր գործի մեջ անգամ, բայց միայն հատուկներն են միայն անհատներին է ճակատագիրը վերապահում հանուն հայրենիքի ողջակիզվելու առաքելությունը:

Աստվածաշնչյան Մովսեսը իրեաներին առաջնորդեց դեպի Իսրայել: Գորգիսյան Մովսեսը եռագույն դրոշով մտավ Ազատության հրապարակ, իր պատմական ելույթն ավարտելով՝ կեցցե այն Հայաստանը, որ վաղն է գալու՝ թեև վոր դարձած խոսքով, մեզ պատգամեց արագացնել մեր երթը դեպի իրական Ավետյաց երկիրը՝ դեպի Պատմական Հայաստան: Եւ որպես անխառն քաջության օրինակ, առաջին հայացքից, կարծես, խենթ մի արարք, մետվեց դեպի մարտադաշտ՝ հաստատ վստահ, որ գնում է դեպի նահատակություն, ողջակիզում, բայց նաև՝ դեպի անմահություն... Գնաց միանալու Վարդանին, Մուշեղին, Անդրանիկին, Նժդեհին... Նրա հոգին մանկուց էր տենչում հայտնվել այդ փաղանգում եւ միայն 28 տարի հանդուրժեց երկրային իր նախապատրաստությանն ու սպասումին...

Մովսես Գորգիսյանը զոհվեց 1990 թվականի հունվարի 19-ին, Մասիսի ստորոտում, Երասխի պաշտպանական մարտում...

Կարգավորվի լրացուցիչ կրթության իրականացման դաշտը

ՀՀ Ազգային ժողովն առաջին ընթերցմամբ քննարկել է պատգամավորներ Սիսակ Գաբրիելյանի, Թագուհի Ղազարյանի, Կնյազ Հասանովի եւ Հասմիկ Հակոբյանի ներկայացրած «Կրթության մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծը, որն ուղղված է ոչ ֆորմալ, ինֆորմալ կրթության ճանաչմանը:

Հիմնական զեկուցող, Աժ գիտության, կրթության, մշակույթի, սփյուռքի, երիտասարդության եւ սպորտի հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Սիսակ Գաբրիելյանի խոսքով՝ նախագծով փորձ է արվում կարգավորելու լրացուցիչ կրթական ծրագրերի իրականացման կարգը՝ առաջարկելով պայմաններ ստեղծել՝ ճանաչելու քաղաքացիների ստացած ոչ ֆորմալ ու ինֆորմալ կրթությունը:

շարունակությունը՝ էջ 2

Անվճար դասագրքեր՝ նաև ոչ պետական դպրոցների աշակերտներին

Աժ նիստում առաջին ընթերցմամբ քննարկվել է «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին օրենքի նախագիծը: Նախագծի հեղինակ, Աժ գիտության, կրթության, մշակույթի, սփյուռքի, երիտասարդության եւ սպորտի հարցերի մշտական հանձնաժողովի նախագահ Սիսակ Գաբրիելյանն առաջարկում է փոփոխություն կատարել օրենքում, ըստ որի՝ տարրական դասարանների բոլոր երեխաները, անկախ պետական կամ ոչ պետական դպրոցում սովորելու հանգամանքից, դասագրքերը ստանան անվճար:

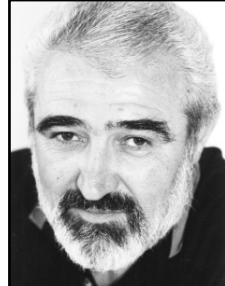
Գլխադասային հանձնաժողովի դրական եզրակացությունը ներկայացրել է հանձնաժողովի անդամ Հասմիկ Հակոբյանը: Նրա խոսքով՝ Ազգային ժողովի նախորդ գումարման ընթացքում հանձնաժողովը ստացել է բազմաթիվ բողոքներ՝ կապված դասագրքերի ձեռքբերման գործընթացում առկա անհավասարության հետ:

Ըստ պատգամավորի՝ նախագիծը վերացնում է առկա խտրական վերաբերմունքը:

շարունակությունը՝ էջ 2

Հրաժեշտ բանաստեղծին

Հայ հասարակությունը երկրային վերջին հրաժեշտը տվեց բանաստեղծ Ռազմիկ ԴԱՎՅԱՆԻՆ: Կառավարական հանձնաժողովի որոշմամբ՝ հոգեհանգստի արարողությունը տեղի ունեցավ «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահի ճեմասրահում: Հուղարկավորությունը կատարվեց գրողի ծննդավայրում՝ Մեծ Պարնի համայնքում եկեղեցու բակում:

Տե՛ս՝ նաև էջ 5

Նախագիծ

Թվային վկայականներ

ՀՀ ԿԳՄՍ նախարարությունը հանրային քննարկման է ներկայացրել կրթության պետական մոնիթինգի ավարտական փաստաթղթերի ձևերը...

Նախագծի ընդունման դեպքում պետական մոնիթինգի ավարտական փաստաթղթերը, այսինքն՝ հիմնական կրթության վկայականները...

Նշենք, որ ներկայում ավարտական փաստաթղթերը հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների կողմից սովորողներին տրամադրվում են թղթային տարբերակով...

Ավարտական փաստաթղթերի թվայնացումը նպատակ ունի նպաստելու թվային գործիքների զարգացմանը...

Նախագծի քննարկումը e-draft.am հարթակում կշարունակվի մինչև 2022 թվականի հունվարի 29-ը...

Կ. Մ.

Նոր նախագահներ, նոր քարտուղարներ

Վանաձորի եւ Գորիսի պետական համալսարաններն ունեն հոգաբարձուների խորհրդի նոր նախագահներ:

Վանաձորի Հ. Թումանյանի անվան պետական համալսարանում տեղի է ունեցել նոր ձևավորված հոգաբարձուների խորհրդի անդամի կինոսեր:

Խորհրդի անդամ, Երեւանի պետական համալսարանի կենսաքիմիայի, մանրէաբանության եւ կենսատեխնոլոգիայի ամբիոնի դասախոս, կենսաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ Մարգարիտ Պետրոսյանը Վանաձորի պետական համալսարանի խորհրդի նախագահի պաշտոնի համար առաջարկել է խորհրդի անդամ, ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարի տեղակալ Կարեն Թռչունյանի թեկնածությունը:

Միաժամանակ կողմ քվեարկությամբ Կարեն Թռչունյանն ընտրվել է Վանաձորի Հ.

Թումանյանի անվան պետական համալսարանի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ, իսկ ծայրերի մեծամասնությամբ

համալսարանի Էկոնոմիկայի, իրավունքի եւ կառավարման ամբիոնի վարիչ, դոցենտ Վիկտորիա Հարությունյանը՝ խորհրդի քարտուղար:

Գորիսի պետական համալսարանում եւս գումարվել է խորհրդի նիստ, որի օրակարգում խորհրդի նախագահի ու քարտուղարի ընտրությունն էր, ինչպես նաեւ բուհի՝ 2022 թ. ֆինանսատնտեսական գործունեության նախահաշվի նախագծի քննարկումն ու հաստատումը:

Ներկաներին առաջարկվել է սահմանված ընթացակարգով խորհրդի նախագահի թեկնածուներ ներկայացնել, որի արդյունքում առաջարկվել է ներկայում ՀՀ

Բուհական խորհուրդներ

ԿԳՄՍ նախարարի խորհրդական, խորհրդի անդամ Արտուր Ղուկասյանի թեկնածությունը: Նախագահի թեկնածուի ընտրության հարցը դրվել է փակ (զաղտնի) քվեարկության (նաեւ առցանց մասնակցողների համար համապատասխան ձեւաչափով):

Խորհրդի նորընտիր նախագահ Արտուր Ղուկասյանը, շնորհակալություն հայտնելով խորհրդի անդամներին վստահության համար, առաջարկել է քննարկել օրակարգի երկրորդ հարցը՝ ԳԴՀ-ի 2022 թ.-ի ֆինանսատնտեսական գործունեության նախահաշվի նախագիծը:

Նիստի ընթացքում քննարկվել են նաեւ ընթացիկ այլ հարցեր: Խորհրդի նախագահին առաջարկել է լրամշակել խորհրդի աշխատակարգը եւ նախագիծը քննարկման դնել հաջորդ նիստին:

Հ. ՀՈՎԱՆՆԻՍՅԱՆ

Աշխարհի հետ

«Ներգրավված քաղաքացի» դասընթացը կներդրվի եւս 6 բուհում

ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի եւ սպորտի նախարարի տեղակալ Արթուր Մարտիրոսյանը ներկա է գտնվել «Ընտրական համակարգերի միջազգային հաստատության» հայաստանյան գրասենյակի («ԱՅ ԷՖ Ի ԷՍ») եւ ՀՀ մի շարք բուհերի միջոց «Ներգրավված քաղաքացի» ուսումնական դասընթացի ներդրման վերաբերյալ հուշագրի ստորագրման միջոցառմանը:

Դասընթացը, որը 2021 թվականին մեկնարկել էր հայաստանյան հինգ համալսարաններում, այս տարի կներառվի եւս վեց բուհերում՝ Հայաստանի ազգային ազրարային համալսարանում, Հայաստանի ֆիզիկական կուլտուրայի եւ սպորտի պետական ինստիտուտում, Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական համալսարանում, Գորիսի պետական համալսարանում, ՀՀ պետական կառավարման ակադեմիայում եւ Երեւանի «Հայբուսակ» համալսարանում:

Ըստ փոխնախարարի ղեկավար է գերազանցաբար քաղաքացիական կրթության դերը ժողովրդավարական զարգացման ուղիով ընթացող երկրի համար, երբ պետական ինստիտուտների, ժողովրդավարական մեխանիզմների շարունակական զարգացումը, պետության եւ հասարակության առջեւ ծառայած մարտահրավերների լուծումը ներառվում է ակ-

տիվ քաղաքացիական դիրքորոշումն է ներգրավվածություն:

«Այս գիտակցումն է դրված կրթության համակարգի հիմքում անկախ դրա ձեւաչափից: Ֆորմալ կրթության համակարգում ներկայում ներդրվող հանրակրթական պետական չափորոշիչի եւ առարկայական չափորոշիչների հիմքում դրված է քաղաքացիական ու ժողովրդավարական կարողունակությունների զարգացումը: Որպես վերջնարդյունք՝ ակնկալում ենք, որ սովորողը ոչ միայն իրազեկ կլինի մասնակցության ֆորմալ գործընթացներին, այլեւ պատրաստ կլինի իրական կյանքում իրացնելու իր իրավունքներն ու պարտականությունները, ստանձնելու պատասխանատվությունն էլ դառնալու տարբեր մակարդակներում որոշումների կայացման գործընթացի ակտիվ մասնակիցը: Բարձրագույն կրթության համակարգում եւս կարելի է կարողունակությունների զարգացումն առանձին դասընթացների միջոցով, եւ ուրախ ենք, որ «Ներգրավված քաղաքացի» ծրագիրը հաջողությամբ անցավ փորձնական փուլը, որի արդյունքում 6 բուհ եւս միանում է նախագծին»,- նշել է Արթուր Մարտիրոսյանը ուրախությամբ փաստելով, որ ծրագիրն ուղղված է ոչ թե առանձին մասնագիտություններով սովորողներին, այլ ողջ ուսանողական հանրությանը:

«Ուրախ եմ, որ ԿԳՄՍ նախարարության հետ սերտ համագործակցությամբ այս ծրագիրը մշակվել է ակադեմիական մոտեցումների վրա հիմնված մեթոդաբանությամբ եւ իր բնույթով, այդ թվում ինտերակտիվ ուսուցմամբ, համահունչ է ուսանողներին կրթության կազմակերպման մոտեցումներին եւ քաղաքականություններին»,- նշել է Արթուր Մարտիրոսյանը: Նա հույս է հայտնել, որ հետագայում ծրագիրը կընդլայնվի եւ զարգացում կապրի ողջ բուհական համակարգում:

Միջոցառման մասնակիցներին ողջունել են նաեւ «ԱՅ ԷՖ Ի

րարական մոտեցման միջոցով ուսանողներին ներկայացնելու ժողովրդավարական կառավարման, քաղաքացիական հասարակության եւ մասնակցության, մարդու իրավունքների հիմնարար սկզբունքները կիրառելով ժամանակակից ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդներ: Այն ուսանողներին հասանելի կլինի որպես ընտրովի դասընթաց կամ, ըստ բուհի որոշման, ընտրովի կրեդիտային դասընթաց եւ բաղկացած կլինի ՀՀ իրականությանը հարմարեցված քաղաքացիական կրթության թեմաներից: Կկիրառվեն ուսուցման լսարանային ինտերակտիվ մեթոդներ՝ որպես ընտրողների կրթության եւ քաղաքացիական իրազեկման ժամանակակից մոտեցումներ: Սոցիալական հիմնահարցերի վերաբերյալ իրազեկման մակարդակի բարձրացման նպատակով ուսանողները կներգրավվեն նաեւ արտաուսումնական գործունեության, ինչպես նաեւ հանրային ծառայության մեջ, ինչը համայնքներում կարելի էր նշանակություն ունի: Արդյունքում դասընթացի շրջանակում ուսանողները կզինվեն այնպիսի գիտելիքներով եւ հմտություններով, որոնց անհրաժեշտ են արդյունավետ ներգրավված, ինչպես նաեւ ժողովրդավարական սկզբունքների ամրապնդման համար:

Հեղինակ ՀՈՎԱՆՆԻՍՅԱՆ

Բաժանորդագրվի՛ր, կարդա՛ «Կրթություն»

Օվկիանոսից այն կողմ՝ հեռավոր Ամերիկայում, օվկիանոսից այս կողմ՝ Եվրոպայում, հյուսիսում՝ Ռուսաստանում, հարավում՝ արաբական երկրներում, Ավստրալիայում, թե ամենուր, յուրաքանչյուր քաղաքացի ունի իր թերթը՝ մանավանդ, եթե այն մասնագիտական է եւ ուղղված է հենց իրեն... Հայաստանում, սիրելի Ընթերցող, այդ թերթը քեզ համար «Կրթություն»-ն է՝ մեզանում պահպանված թերեւս միակ մասնագիտական թերթը, 1932 թվականից ի վեր («Կուլտուրական ֆրոնտ», «Սովետական դպրոց», «Դպրություն», «Դպրոց», 1997-ից՝ «Կրթություն» անվանումով):

Գիտե՞ս, սիրելի Ընթերցող, շատ դժվար է լինել մասնագիտական պարբերական ու միաժամանակ մնալ հանրամատչելի, հետաքրքիր լինել եւ ուսուցչի, մանկավարժի, եւ նաեւ ուսանողի, ծնողի, բոլորի համար: Դա դեռ ոչինչ. արհեստավարժ եղար՝ այդ խնդիրը կուծես: Բայց այսօր, եթե որեւէ կուսակցության, որեւէ քաղաքական կամ գործարար խմբի խոստովողը չես ու չունես այդպիսիք՝ իբրեւ հովանավոր, պիտի լուծես նաեւ տնտեսական խնդիր: Օրաթերթ չես, հրատապ լրատվություն չես՝ հրապարակելու, «դեղին» մամուլին հետեւելով՝ ընթերցողներ որսալու սկզբունքը խորթ է քեզ համար, որովհետեւ հայոց հազարամյա դպրության ու այսօրվա դպրոցի քարոզիչն ես, ու խոսքդ պիտի լինի լուսավոր, անքեմ, դրականը դրվատող ու հասարակություն կրթող... ոչ թե նրան զավեշտով, հերյուրանքով գայթակղող:

Սիրելի Ընթերցող, ինչ նախասիրություններ էլ որ ունենաս, համոզված եղիր, «Կրթությունը» անարատ հոգեւոր սնունդ է տալու քեզ, եւ ո՛չ միայն մանկավարժական թեմաներով: Իսկ եթե ուզում ես, որ մեր հանդիպումները լինեն շարունակական եւ գոյատեւի Քո՛ թերթը՝ մի օր լավ, մի օր գերազանց, մի օր էլ պակաս կամ թերի, բայց Քո՛ թերթը, որ ամեն չորեքշաբթի հայտնվում է Քո՛ ձեռքերում, եւ որի ճակատագիրը դարձյալ Քո՛ ձեռքերում է ուղղակիորեն, բաժանորդագրվի՛ր, կարդա՛... Սիրի՛ր Քո՛ թերթը, որ այն օրավոր դառնա ավելի հետաքրքիր, փոխանցի՛ր այն Քո հարեւանին, բարեկամին, ընկերոջը, հորդորի՛ր, որ կարդա... Մեզ սնուցողը Դո՛ւ ես՝ եւ բարոյապես, եւ նյութապես: Քո՛ բաժանորդագրությամբ, կրպակներից Քո՛ գնումներով, անհրաժեշտ տպաքանակ ապահովելով՝ Դու հնարավորություն կտաս, որ «Կրթությունը» գոյատեւի, դառնա փնտրված ու սիրված թերթ... Բաժանորդագրվի՛ր, գնի՛ր, կարդա՛ «Կրթություն», միշտ ունեցի՛ր Քո թերթը...

* * *

«Կրթություն» կարելի է բաժանորդագրվել «Հայփոստի» եւ «Հայմամուլի» բոլոր տարածքային մասնաճյուղերում, բաժանորդագրություն կազմակերպող այլ գործակալություններում:

Մեկ տարվա բաժանորդագրության համար պետք է վճարել **10400** դրամ եւ ստանալ բոլոր **52** համարները:

Վեց ամսվա բաժանորդագրական գինը **5200** դրամ է (**26** համարի համար):

Երեք ամիսների բաժանորդագրության համար պետք է վճարել **2600** դրամ (համապատասխանաբար կստանաք **13** համար):

Այլ մանրամասնությունների համար կարող եք դիմել «Հայփոստի» (51-45-47), «Հայմամուլի» (45-82-00) եւ այլ գործակալությունների այն մասնաճյուղերին, որտեղ կատարում եք բաժանորդագրությունը:

Շաբաթաթերթ «Krtutun» (education) weekly «КрТутун» (образование) еженедельник 12.10.200

Մայրաքաղաք

Քանի՞ դար կա այս անցումների միջին... Նախիջեւան-Երեւան-Իջեւան... Ե՛րբ է Նոյն անցել այս ուղիքով...

«КрТутун» еженедельник 05.10.2005թ. չորեքշաբթի թիվ 28 (175)

«КрТутун» еженедельник 18.08.2005թ. հինգշաբթի թիվ 21 (11)

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝
ՀՀ ԿԳՄՍՆ
«Կրթություն» թերթի
խմբագրություն» ՓԲԸ

Գրանցման վկայական՝ 01Ս-049349,
Տրված է՝ 11.01.2001թ.
Դասիչ՝ 69312,
Հասցեն՝ ՏԻԳՐԱՆ ՄեՃԻ 67,
E-mail: krtutun@yandex.ru
Հեռ. (043) 57 49 56, (043) 57 49 51

Խմբագրությունը ստացված թղթակցությունները եւ նամակները չի գրախոսում եւ ետ չի վերադարձնում: Չպատվիրված հոդվածների համար հոնորար չի վճարվում:
Գովազդային նյութերի բովանդակության համար խմբագրությունը պատասխանատվություն չի կրում:
Հղումը պարտադիր է:

Տպագրված է «ՏԻԳՐԱՆ ՄեՃ»
իրատարակչության տպարանում:
Տպաքանակը՝ 2000:
Ծավալը՝ 4 տպագրական մամուլ:
Ստորագրված է տպագրության՝
18.01.2022թ.
Գինը՝ 200 դրամ:

Համարի պատասխանատու՝
Գլխավոր խմբագիր՝
Գագիկ ՄԻՆԱՍՅԱՆ